

विपत्तभाव m. Feindschaft RAGH. 3, 62.

विपत्तग्रूल m. N. pr. des Hauptes einer best. Secte Verz. d. Oxf. H. 248, a, 11.

विपत्तस् (2. वि + प^०) adj. an beide Seiten des Wagens gehörig (Skt.): Indra's Rosse RV. 1, 6, 2. Da dieses eine müßige Bezeichnung wäre, verstehen wir lieber: die Seiten (des Wagens) vertauschend d. h. eben so wohl rechts als links gehend.

विपत्तीकर (2. विपत्त + 1. क^०) der Flügel berauben: °कृत्य शरभान् KATHAS. 94, 11.

विपत्तीय (von 1. विपत्त) adj. feindlich: °नृपोद्यम् BHĀṢ. P. 10, 53, 20.

विपत्तिका f. = विपत्ती die indische Laute ÇANDAR. im ÇKDR.

विपत्ती (wohl 2. वि + पञ्च^०) f. 1) die indische Laute AK. 1, 1, 3, 3. H. 287. MED. k. 17. HALĀJ. 1, 96. KATHAS. 49, 20. SĀH. D. 98, 2. am Ende eines adj. comp. f. °का R. 5, 13, 43. — 2) Belustigung, Spiel (केलि) MED.

विपण (von 1. पण् mit वि) m. 1) Verkauf, Handel AK. 2, 9, 88. H. 872. विपणेन जीवन्तः M. 3, 152. अर्थेन तु समो ऽनर्थो (so die ed. Bomb.) पत्र लभ्यते नोदयः । न तत्र विपणः कार्यः (विपणः प्रतिज्ञा न कार्यः न निर्वाहः) NILAK. MBH. 3, 1329. निवृत्तविपणापणा (वसुधा) 1, 7674. समृद्धविपणापणा 13, 1956. संतिष्ठविपणापणा R. GORR. 2, 123, 10. — 2) Wette: प्राणयोर्विपणे कृते MBH. 5, 1201. fg. — 3) ein Ort, an dem Handel getrieben wird: Kaufladen, Kaufhof, Markt H. 1002. प्रपश्य विपणांश्चैव यथोद्देशं समाविशेत् (so die ed. Bomb.) MBH. 12, 2648. विपणापणवत् 14, 1761. MĀRK. P. 49, 50. — 4) Markt als bildliche Bez. der Rede, des Organs der Rede oder der Energie der Thätigkeit (क्रियाशक्ति) überh. CAṆḌ. P. 4, 23, 49. 28, 56. 58. 29, 11. — 5) unter den Beinn. Çiva's MBH. 13, 1185. = निर्व्यवहार, दण्डादिरहित NILAK.

विपणान (wie eben) n. das Verkaufen, Handel MALLIN. zu ÇIC. 5, 24.

विपणि (wie eben) f. UŚŌVAL. zu UṆĀDIS. 4, 117. ÇĀNT. 3, 7, Comm. 1) Verkauf, Handel AK. 3, 4, 12, 54. M. 10, 116. °जीविका MBH. 5, 2627. °जीविन् HARIV. 3809. — 2) ein Ort, an dem Handel getrieben wird: Kaufladen, Kaufhof, Markt AK. 2, 2, 2. H. 988. an. 3, 226. fg. MED. n. 78. HALĀJ. 2, 141. विपणायपणायानाम् MBH. 9, 2000. MĀRK. 130, 23. °स्थपण्या (पुः) RAGH. 16, 41. मत्स्यो विपणिमध्यगः KATHAS. 5, 16, 19, 23 (fälschlich विपिनि gedr.). 24, 56, 184. 112, 164. तपःपणेन स (वरः) क्रय्यः सुतीर्थविपणौ क्वचित् KĀṢIKH. 39, 60 (nach AUFRICHT). विपणी DVI-RŪPAK. im ÇKDR. KATHAS. 6, 47. 20, 165. 43, 10. 62, 209. fg. विपणी (विपणी: MALLIN.) ÇIC. 5, 24. — 3) Handelsartikel, Waare H. an. MED.

विपणिन् (wie eben) m. Handelsmann, Krämer H. an. 3, 569. ÇIC. 5, 24.

विपताक (2. वि + पताका) adj. der Fahne —, des Banners beraubt MBH. 8, 876.

विपत्ति (von 1. पद् mit वि) f. das Missrathen, Misslingen (Gegens. संपत्ति, सिद्धि) Spr. (II) 415. अर्थः R. GORR. 2, 16, 47. सस्य^० VARĀH. BRH. S. 40, 10. फल^० ÇĀṆK. zu BRH. ĀR. UP. S. 221. कर्म^० SUÇA. 1, 105, 1. Spr. 713 (II), v. 1. कार्य^० 1364. कार्यकाल^० so v. a. Ungunst KĀM. NITIS. 12, 21. Unfall, Ungemach, Unglück R. GORR. 2, 29, 5. KĀM. NITIS. 9, 7. विपत्तेः प्रतीकारः 11, 56. जन्मजराविपत्तिमरणम् Spr. (II) 931. 1346. 1676. समासत्रविपत्तिकाले 766. प्रत्यासन्नविपत्तिकाले (I) 1824. संपत्तेश्च विपत्तेश्च देवमेव हि कारणम् 3184. संपत्तौ च विपत्तौ च मत्तामेकवृत्ता 3187.

RĪGA-TAR. 3, 84. नृपविपत्तिकर् VARĀH. BRH. S. 30, 25. विपत्तिषु Spr. 933. प्रायेण साधुवृत्तीनामस्थायिन्यो विपत्तयः 1683. खलाः (तुष्यन्ति) परविपत्तिषु 4133. 3008. भीता इव हि धीराणां याति हरे विपत्तयः KATHAS. 37, 42. das Zugrundegehen, Verderben, Untergang: किमसेक^० adj. (नलिनी) RAGH. 8, 45. वानराणाम् R. 4, 56, 7. 8. शरीरस्य 7, 75, 4. भयभक्तयोः प्रीतिर्विपत्तेरेव कारणम् Spr. 2009. KATHAS. 18, 270. 42, 114. PĀNĀT. 123, 12 (pl.). Tod: तव विपत्तौ MBH. 1, 4029. RAGH. 19, 56. सा विपत्तेः Spr. (II) 2122. KATHAS. 66, 84. RĪGA-TAR. 4, 370. MĀRK. P. 110, 14. das Verschwinden, Aufhören: इष्टानिष्ट^० MBH. 12, 9140. = विपद्, आपद् AK. 2, 8, 2, 50. H. 478. an. 3, 302. MED. t. 159. = यातना H. an. MED. — Vgl. गर्भ^० (auch VARĀH. BRH. S. 5, 85).

विपत्त (I) eine best. Krankheit Verz. d. B. H. No. 963 (22, b).

विपत्तम् (von 1. पत् mit वि oder 2. वि + पत्तम्) adj. etwa durchfliegend RV. 1, 180, 2.

1. विपथ (2. वि + पथ) 1) m. (AK.) n. (H.) Abweg AK. 2, 1, 17. H. 984. गतिं प्रयाति ते MBH. 1, 1257. सत्पथं कथमुत्सृज्य यास्यामि विपथं पथः 12, 13858. विपथे सार्यकीना R. 2, 66, 4. विपथमाश्रितः 3, 45, 7. विपथावपात Spr. 2322. — 2) eine best. grosse Zahl VJUTP. 179. MĀRK. 4, 638. — Vgl. वैपथिक.

2. विपथ्य (wie eben) m. n. ein für ungebahnten Weg tauglicher Wagen AV. 15, 2, 1. KĀṬJ. ÇR. 22, 4, 14. PĀNĀV. BR. 17, 1, 14. LĀṬJ. 8, 6, 9. ANUPADAS. 5, 4 in Ind. St. 1, 44, 1. °वृद्धौ einen solchen Wagen ziehend AV. 15, 2, 1.

विपथि adj. auf Abwegen gehend RV. 5, 32, 10.

विपद् (1. पद् mit वि) f. gaṇa संपदादि zu P. 3, 3, 108, VĀRTT. 9. das Misslingen (Gegens. संपद्, सिद्धि): नेत्रवस्ति^० SUÇA. 1, 10, 5. Unfall, Ungemach, Unglück AK. 2, 8, 2, 50. 3, 4, 24, 151. 123. H. 478. विपदा धैर्यं कृतम् Spr. (II) 1674. संपद्विपदौ प्रायः कस्यापि न हि स्थिरे स्याताम् 2040. (I) 931 (pl.). मरुद्भिः स्पर्धमानस्य विपदेव गरीयसी 2144. तन्ननिकषयावा तु तेषां (मुहुरं) विपत् 2200. 2233 (pl.). विपदि धैर्यम् 2825. विपदि न यस्य विषादः 2826. विपत्संनिहिता तस्य 3278. VARĀH. BRH. S. 53, 90 (pl.). 73, 9 (pl.). जन^० 79, 25. 93, 6. 96, 11. उत्तीर्णरोग^० adj. KATHAS. 17, 43. मरुती देवाडुपेता विपत् PRAB. 73, 12. BHĪG. P. 1, 9, 15. 4, 20, 12 (pl.). सर्वविपद्भिर्मोक्षण 8, 10, 54. त्वामाश्रितानां न विपन्नराणाम् MĀRK. P. 91, 27. विपत्काले HIT. 13, 19. सुलभविपदं प्राणिनाम् MEGH. 99, v. 1. Tod: सिंहाद्वापद्विपदं नृसिंहः RAGH. 18, 34. — Vgl. दर्श^० und व्यापद्.

विपदा f. = विपद् RĀJAM. zu AK. 2, 8, 2, 50 nach ÇKDR.

विपदो f. gaṇa कुम्भपद्यादि zu P. 5, 4, 139.

विपन्न 1) adj. s. u. 1. पद् mit वि. — 2) m. Schlange TRIK. 3, 3, 263. H. an. 3, 418. MED. n. 132.

विपन्नता (von विपन्न) f. die Lage eines Unglücklichen, das Zugrundegehen VARĀH. BRH. S. 51, 22. °तां गताः R. GORR. 2, 80, 24.

विपन्यौ (von पन् mit वि) und विपन्यया instr. mit Bewunderung, — Jubel, freudig; auf wunderbare Weise: देवानां न व्ययं ज्ञाना प्रवैचाम विपन्यया RV. 10, 72, 1. देवेष्टेष्टरं विपन्यया धाः 3, 28, 5. प्र शर्धं शर्तं प्रथमं विपन्यया 4, 1, 12. अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्विषास्युर्विपन्यया 6, 16, 34. 1, 119, 7. ÇĀṆK. ÇR. 18, 3, 2.

विपन्यु (wie eben) adj. VS. PRĀT. 5, 87. 1) bewundernd, rühmend, ju-